

بازآفرینی حاشیه رودخانه های شهری با رویکرد طراحی منظر (بررسی موردی رودخانه شهر ژانگ جیاگنگ چین و رودخانه لیون فرانسه)

زهرا سادات منصوری^۱، محبوبه دانشی کهن^{۲*}

۱- استادیار موسسه غیرانتفاعی حافظ، شیراز، خیابان نشاط za.s.mansouri@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری منظر، موسسه غیرانتفاعی حافظ، شیراز، خیابان نشاط، Daneshi_m@yahoo.com

:

چکیده

رودخانه ها از جمله مهم ترین عناصر منظر طبیعی هستند و با وجودیکه اغلب شهرهای ایران از این موهبت طبیعی برخوردار هستند اما به دلیل عدم وجود طراحی مناسب و مدیریتی صحیح تا امروز مورد بی توجهی زیادی قرار گرفته اند. در نتیجه لبه های رودخانه غیرقابل استفاده مانده و اغلب به فضاهای رها شده تبدیل شده است و نیاز به ملاحظات خاص محیطی دارد. بنابراین احیای رودخانه و طراحی فضاهای جنبی کنار رودخانه و لبه آب نقش عمده ای در احیای بدنه های آن دارد و موجب افزایش تنوع و سرزندگی و ایجاد سیمای شاخص شهری و تضمین رشد و سرمایه گذاری در توسعه شهری خواهد شد.

مقاله حاضر در تلاش است به شناسایی و تحلیل مهم ترین معیارهای بازآفرینی و طراحی منظر در حاشیه مسیل های درون شهری بپردازد. بی شک، الگوهای متنوعی در این زمینه وجود دارد که نویسندگان پس از مطالعه و بررسی های متعدد فقط چند الگو و معیار را مورد توجه قرار داده و با استناد به این معیارها به بررسی نمونه موردی ها پرداخته اند. فرضیات حاضر در این مقاله بر مبنای اقدامات عملی صورت گرفته در سایر کشورها استوار گردیده و صراحتاً اعلام میدارد با بهره گیری از روش های ذکر شده، می توان ضمن کنترل و هدایت آب های سطحی و جلوگیری از بروز سیلاب های مخرب، محیط شهری مطلوبتر و کاراتری خلق کرده و از موهب حاصله نیز به شکل شایسته تری بهره برداری نمود. نتایج حاصل از پژوهش بیانگر آن هستند که دسترسی، ارتباط با آب، محیط زیست گرایی، سرزندگی، امنیت و احساس تعلق خاطر از اهم مؤلفه های بازآفرینی رودخانه های شهری با استفاده از معیارهای طراحی منظر می باشند.

واژه های کلیدی: بازآفرینی شهری، طراحی منظر، رودخانه، رودخانه ژانگ جیاگنگ چین، رودخانه لیون فرانسه

۱- مقدمه

ساختارهای طبیعی به هرگونه که در شهر موجود باشند (انسان ساخت یا زیرساختی)، بخشی از شبکه حیاتی شهر محسوب می شوند و حفاظت از آنها ضمانتی برای تداوم حیات شهر است. این ساختارهای طبیعی شامل رود دره ها، تپه ماهورها، دریاچه ها و جنگل ها و غیره ضامن تحمل پذیری، پایداری و دیرپایی کیفیت طبیعی شهر هستند و فضاهایی را برای گردشگری درون شهری ایجاد می کنند. [۱] در این میان مسیلهای رودخانه های شهری، به عنوان فضاهای پنهان شهری، فرصتهایی هستند که بی توجه رها شده اند و با توجه به کمبود فضاهای سبز و باز در شهرها و به رغم پتانسیل های فراوانی که دارند استفاده کامل و درخوری از آنها نمیشود. متأسفانه در کشور ایران بی توجهی فراوانی نسبت به چنین فضاهایی شده است. به طوریکه در اکثر شهرها، آنها را تهدیدی برای شهر تلقی کرده و به همین دلیل به طرق مختلف سعی در مهار آنها میکنند.